

Ціна 25 карбованців. (5 марок.)

РІК I.

ВАРШАВА, СУБОТА 4 ВЕРЕСНЯ 1920 р.

Ч. V.

Тижневик Українського Козацтва.

Редакція і Адміністрація: Варшава, Довга 29, Тел. 89-37. — Виходить що-суботи.

Телеграма*

Головного Отамана Військ Української Народної Республіки до Начальника Польської Держави.

„Начальник Держави і Головний Вождь Маршал ШЛСУДСЬКИЙ.

Головн^o Командування українських військ просить Вашу Ексцеленцію прийняти сердечне поздоровлення з приводу близкучих успіхів чудесних союзних військ. Величезні успіхи Польської армії творять почесну сторінку в історії сучасної стратегії. Почуття глибоко-

го патріотизму Польського народу і той міцний зв'язок, який сполучає військо з Головним Вождем, виявились в рішучих боях під Варшавою, які закінчились повним розгромом більшовиків. Українська армія безмежно радіє з приводу тріумфу польських військ над спільним ворогом і запевняє, що в'купі з Польськими військами буде битися до остаточної перемоги і до повного знищення ворога, який несе поневолення обом народам.

Побіди братніх Польських військ будуть сприяти остаточному визволенню Українського народу в той день, коли спільні зусилля приведуть до бажаної для обох народів мети”.

ПЕТЛЮРА.

*) („Варшавское Слово“ ч. 200.)

Наказ Головної Команди

Війська Української Народної Республіки.

23 серпня 1920 року. Ч. 7/а.

2-го серпня, коли ворожа кіннота прорвала фронт нашої Армії, а наши: Окрема Кінна, Волинська і Київська дивізії залишились в запіллю ворога, своєчасними і в повній мірі доцільними розпорядженнями Командуючого Армією Генерал-Поручника ОМЕЛЬЯНОВИЧА-ПАВЛЕНКА частини нашої Армії не тільки знову встановили свій фронт, а, залишаючись два дні (2 і 3 серпня) в запіллю ворога, без жадних для себе серйозних страт цілковито дезорганізували початий ними наступ, зробили декілька нападів на ворожі відділи і обози та нанесли ворогові серйозні втрати, забираючи обози і полонених.

Висловлюючи подяку Командуванню Кінної, Київської та Волинської дивізії і наказуючи представити до нагороди Начальника юзувідки Київської дивізії, захопившої обоз полонених біля с. Муховка, за його енергійну юзувідку, а також Командіра частини, що біля Буряківки та Слободки захопила ворожий обоз та полонених, і всіх визначившихся лицарів, окрім дякую Генерал-Поручнику ОМЕЛЬЯНОВИЧУ-ПАВЛЕНКУ за персональне керування на місці боїв операціями перед так складно скомплектованої ситуації, в якій наші частини не тільки не були дезорганізовані, а навпаки — дезорганізували наміри ворога.

Підписали: Головний Отаман ПЕТЛЮРА.

**Заступник Військового Міністра
Генштабу Генерал-Поручник ГАЛКИН.**

З орігналом згідно:

**Начальник Похідної Канцелярії
Військового Міністерства
Сотник СДОВСЬКИЙ.**

???

Всім повинно бути відомим, що поміж Українською Народною Республікою та Республікою Кубанського Краю дня 7-го серпня ц. р. підписаний у Варшаві договір.

Цим договором обидві Республіки визнають одна другу суверенними і зобовязуються взаємно допомагати в боротьбі за національно-державне визволення.

На превеликий жаль, до сьогодні ми не маємо докладних точок цього договору, бо сам то договір чомусь не оголошується. Цей договір не оголошується, а тим часом на півдні бувшої Росії готується нова несподіванка, та несподіванка, яка може дорого коштувати і тим політичним сліпцям, які її витворили, і нашому ж українському народові, який в ній не завинив, а нерозважливою політикою сліпих російсько-неділімських політиків буде примушений боєм поправляти їхні великі похибки.

Поміж урядом ген. Врангеля і кубанцями (!) — згідно повідомлення часописів — підписаний договір, яким забезпечується Кубані автономію (sic!), ген. Врангеля визнається Головнокомандуючим усіх збройних сил „пресловутого юга Росії“, йому ж віддаються і продовольчі запаси, необхідні для війська, і адміністрація залізниць і право робити договори, навіть політичні з чужими державами і т. д. і т. д.

Не можна навіть припустити, щоб той самий уряд Кубані, представники якого єсть у Варшаві, підписав цей договір.

По україно-кубанському договору Кубань суверена, а по кримсько-кубанському вона — куцо-автономна. Дивно!

А тут ще орган так званої „патріотичної“ Росії подає точки цього договору і перекручує. І перекручує так, на той спосіб, що жахливо робиться за самий цей патріотизм.

Одні часописі подають, що цей договір мусить бути ратифікованим парламентом-області козачої, а варшавська доня парижської „La cause commune“ „Свобода“ ніби мимоволі не подає цієї точки.

Таке народолюбство і така свобода мало чого варт. І дивно: як з такими перекручуваннями чи з такими договорами, які

Старшини й Козаки!

Знайте, що живе на світі

Син України“

можуть, мають деякі мужі сміливість іти через українські землі на північ до відбудови Росії („третої“ чи якої хочете)!

Не віриться, щоб дійсно кубанський народний уряд так дуже підляг ген. Врангелю і в політичному відношенню. А що сталося?

Чується чудовий унісон: Франція визнає уряд генерала Врангеля, Маклаков дякує Американським Сполученим Штатам за те, що вони визнають відокремленими від Росії тільки тих народів, яких визнала і Росія, і . . . ген. Врангель підписує якісь із қімсь умови — договори . . .

Невже це починається продовження перерваного? Невже це — другий акт великої трагедії всього славянства, імя якій „Денікініада“.

Якщо так, то нехай не ллють згодом крокодилових сліз російські „hoch—патріоти“ коли завдяки їхнім діям само слово „російський“ стане на Україні ознакою чогось нещирого, бридкого, імперіалістичного!

А коли цей новий кримський похід виявить проти України імперіалістичність та реакційність, то мало надії, щоб таврійський та катеринославський „руsskij“ селянин допоміг врангелевському „rusскому“ офіцеру, а навпаки по всій Україні вибухне протинеділимське; „До зброї“!

І не буде тоді ніякої пощади військовим російсько — неділимським підприємцям, які на півдні бувшої Росії знову починають крутити і, здається, з метою перекрутити

Цо ж то врешті за умови, договори? І хто їх складає, підписує? І чи має він право на це?

~~~~~

Підвищення в ранги.

Нацзом Гсл. Управи Військ У. Н. Р. ід 28-го квітня 1920 р. ч. 49. дано загальні вказівки що до майбутнього підвищення с аршин й іменування козаків в ранги, а єож затребовано від Командірів окремих частин потрібні матеріали для праці Комісії по підвищенню в ранги, яка буде утворена при Військовому Міністерстві.

Матеріали ці подавались від ріжних частин фронту й установ запілля, при чому в кожній частині окрема Комісія перевіряла поданий її матеріал і встановляла певні ранги. Праця цих Комісій мусіла бути над-

звичайно важкою й відповідальною, бо в цей бурхливий час не всі мають можливість підтвердити належними документами свої ранги, накази ж Верховної Влади в більшості пониженні й трудно їх роздобути. Виконати цю працю з належною повнотою рівною для всіх Комісій безсторонністю можна було лише на засаді сухого перегляду поданих документів й перевірки необґрутованих подань по офіційним органам: „Інвалид“ові, „Правит. Вѣстник“ові і т. д.

Комісії ж, не маючи часом змоги добути цих органів, — перевіряли й „росшифровували“ ранги лише з поданих документів, без перевірки по наказам і часом на підставі одних голих слів затвержували в ранзі.

Так чи інакше, а матеріали з частин і установ подано до Військового Міністерства. Перед нами чергове питання: чи Комісія Військового Міністерства буде утворена лише для підвищення в ранги, як за значено про це в наказі, чи й для перевідгляду подань, що представлені з частин і установ. Від того чи іншого призначення Комісії буде залежати легкість чи важкість покладеного на неї завдання, як також добрі чи злі наслідки його виконання.

Важке завдання — перевірка останніх рангів — по наказам Верховної Влади булої Росії й Австро-Угорщини буде найправильнішим.

За правдиві ранги мусять уважатись лише ранги, які надано наказами цієї влади а від них допіру робити підвищення. Всі підвищення Революційного часу, коли власне не було жадних геройських вчинків на позіції, а було так зване „отсіжівані“, братання, та товарообмін скорострілів і навіть гармат на німецький ром, повинні бути відкинутими і то для того, щоби більш меньш урівняти бувших в то час на позіції з тими, що працювали в запіллі та в полоні на користь свого народу.

Без перевірки матеріалу не обйтись без сумнівів наслідків підвищення, бо фактично найдуться особи, котрі подали неправдиві про себе відомості, які без належної перевірки дойшли до Комісії Військового Міністерства і, значить, особи, які їх подавали, будуть незаслужено підвищені Верховною Владою, а з часом напевно притягатимуться

до судової відповідальності її викидатимуться з армії, де їм, самозрозуміло, не повинно бути місця,

Краще ж тоді після певної перевірки видати кілька послідовних наказів про підвищення, ніж один про деградацію її віддачу під суд.

Крім того без перевірки в Військовому Міністерстві поданого матеріалу не буде співрядності в праці Комісії частин, без неї ж і надалі буде продовжуватись така плутанина і несталість, яка панує й досі.

Зараз фронт і тил живуть окремим що до цього питання життям: з фронту прїздять до тилових установ старшини, уже підвищенні в декілька рангів, очевидно, помимо Комісії Військового Міністерства, а запілля нидіє її очікує. Хто в даному разі її поскільки має бути провідником: життя з його вимогами, чи нежитьовий тил? Чи її надалі обидва разом і кожен по своєму?

Я Горшковський.

Від Редакції.

Автор статті подає до відому, що у Варшаві в університетській бібліотеці й на вулиці Новомедовій мається „Правительственный Вестникъ“ і „Русский Инвалидъ“.

Ланцут.

З Латвії, з таборів Стрілково, Домбю, Пінкулич і інших по залізничних коліях Польщі їдуть транспорти півголих, обдертих людей. Худі, замурзані, прикривши своє тіло, хто чим міг, ці істоти в порівнянні до подорожньої публіки, вдаються тільки напів людьми. Тихі, мовчазні вони, видно, не мало перетерпіли бурь життєвих, поки показалися тут на колії, а їх сумні, повні одчаю і розпухи очі кажуть вам, що ви не помиляєтесь:

То — українці.

Так не помилилися ви. Багато перетерпіли, багато загубили вони. Там десь в далекім ріднім краю вони лишили все найдброжче, все наймиліше, що має людина. Оселю, жінку, дітей, батька вони лишили на поталу ворогам і, може, в час, коли сумні очі цих істот ливляться на вас, там десь далекоюкоють голодні їх матері, вмірають у вязницях батьки, ідуть під ножі катів брати. Багато загубили вони, і німий жаль та велика туга за стражечним виснажуть їх душі і сушать їх тіло. Одно лише ще лишилося в них це — любов до рідного краю та їх життя, яке вони і їдуть віддати краєві.

Куди ж вони їдуть?

Кампанія 1920 р. на протибільшовицькому фронті між Дністром та Двиною.

(Відворот)*

II.

З перших чисел липня між горішньою Березиною та Двиною почала відчуватися більш інтенсивна діяльність більшовицьких військ. Це, як незабаром показали зайдовші на півночі події, було уже ознакою підготовки більшовиками великої наступної операції у зазначеному районі.

Хоча на півдню і продовжувалась рішуча акція кінної армії Буденного в напрямку на Рівне, а інших більшовицьких груп на фронт Дубно-Волочиськ, — алеж після перших генеральних боїв на півночі стало ясно, що тягар кампанії переходе з Українського фронту на Білоруський.

Вже 5 липня на північному крилі польської армії в Білорусі ворог ударною групою силами в II дивіції в першій лінії збив частини I-ої польської армії, які в тяжких боях змушені були до відходу. На лівому крилі цієї армії йшла більшовицька кіннота і загрожувала вийти на тилы.

Разом з цим більшовикам вдалось зфорсувати Березину в районі Борісова, а 10 липня дійти вже до Мінська.

Значна кількість введених на півночі більшовицькими силами, а також і рішучість їхніх дій, примусили Польське Командування опустити 15 липня Вільно, 17-ого Ліду, 19-ого Барановичі, а 20-ого Гродно.

А туди, де збираються всі розпорощені сини України, туди, де всі ці брудні, обдерти люди переварюються у військо. Цей казан — Ланцут. А Ланцут дійсно перетворює, варить.

Сотню за сотнею, транспорт за транспортом він приймає в свої брами цих нещасних і викидає вже військо, справді військо, гідне великої назви українського війська. Не мало доводиться працювати над тією сірою, здеморалізованою, убитою горем людиною, щоб знову поставити її на ноги, але на щастя Ланцут уміє це робити.

Наче батько, приймає він цих нещасних і день і ніч піклується ними, і день і ніч іде праця над оновленням душі прийшовших, над побільшеннем моральної і фізичної сили їх. А моральна піддержка цим розбитим людям потрібна більше, ніж яксь інша.

Широко поставлений національно освітній апарат діє змогу задоволити цей бік виховання. Працює він, не покладаючи рук. І щодня відбуваються лекції для старшин і козацтва. Двічі на тиждень відбуваються вистави або концерти в станичному театрі, які останніми днями починають притягати до себе і зацікавлену публіку з міста.

В останніх числах липня кінний більшовицький корпус вже посувався правим берегом Бобра в керунку на Ломжу, а 7 серпня зайняв Грасниш і передовими частинами підійшов до Млави і Цеханова.

Більшовицьке Командування гарно оцінило керунок, в якому кинуло свою кінноту. Перш за все, на правому боці Бобра і Нарева майже не було польських сил, і похід кінноти міг хутко розвиватись; по-друге, рухлива кіннота, складена з старих досвідчених кіннотчиків - переважно козаків - була надійною силою для розвинення рішучих охоплюючих акцій на лівому крилі польських військ з постійною загрозою виходу на їх тилі.

На Україні в цей час в звязку з віходом Польського фронту в Білорусії на лінію Остроленка-Буг шла перегрупова і на десяте число серпня фронт Польсько-Українських армій ішов по горішньому Бугу на Сокаль, далі-вздовж старого російсько-австрійського кордону-на Радзивилів, Тарнопіль, р. Стрипа.

Боями на лінії Млава, Пултуск, р. Буг, Тарнопіль, р. Стрипа — власне закінчується друга фаза відвороту Польсько-Українських військ в весняній літній кампанії 1920 р. Після цього наступає третя фаза відвороту, відвороту, пляново вирішеного Польським Головним Командуванням і мистецьким проведеного військами, який створив той фундамент, в якого і почався теперішній раптовий, рішучий і близький перехід Польської армії в наступ, і який так влучно прозвали „чудом Вісли“.

Дід.

*) Див „Син України“ ч. 3.

За кожним днем набуває нові книжки бібліотека, і розповсюджується газета. Працюють перекладчики і термінологична комісія над перекладом військових підручників. Укладається співваник для війська, готується порадник для освітніх інструкторів у війську. Взагалі, праця іде скорим темпом, і час використовується в найліпшій спосіб.

Поруч з вихованням козак набирає тут нових відомостей, які певно принесуть користь, коли козацтво піде знов на села. Муштра діє зможу козакові взяти себе в руки і поновити почали вже забуті муштрові вправи.

Особливу увагу звернуто на старшин. Як провідники козацтва, вони звичайно мусять стояти вище віл козака і бути авторитетом.

Отже ті сотні лекцій по українознавству, які читаються їм, гадаю, не пропадуть даром і, вийшовши з Ланцута, старшина зуміє бути авторитетом в очах козака і дійсним поборником ідей українства.

Тижнів скільки тому назад Ланцут тримав іспит у своїй праці. Відправлявся цілій курінь на фронт. Я — свіжа людина тут — навіть своїм очам не вірив. Стрункими рядами з веселими

Правда про совітську освіту.

В часопису „ВПЕРЕД“ (Ч. 189, 17 | VIII—20) надрукована стаття „Шкільництво й освіта в Совітській Московщині“. Цю часопис „ВПЕРЕД“ взагалі прихиляється до більшовизму, то відомо всім, але, що вона освітлює цікаві частини питання з одного тільки боку, то, може, й не всі знають. Прочитавши ту статтю, що представляє зміст звідомлень італійських часописів „Se Seccolo“ та „Corriere di Napoli“ і подумаєш: який там освітній раї!

Але кинемо кілька критичних проміннів на цю справу. Почнемо з кінця статті: „Колишній бюджет міністерства освіти, які ще в 1916 році виносили 200 мільйонів рублів, в 1917 р. зріс до 17 міліардів рублів“. Я не знаю, де тут помилка: чи в „1917 р.“ чи в „17 міліардів“, але помилка тут є. Та хоч би помилки й не було, то все ж таки утішного тут, та ще при совітських паперовив грошах, нічого нема. Справді, послухайте, що каже сам Максим Горкій в петроградських газетах про більшовиків: „Ніколи ми не працювали так кепсько і так не чесно, як працюємо зараз. Чи можна, — запитує він, — навчитися поміркованій праці від вчителів, які самі не вміють і не хотять робити, у яких останні штані скоро спадуть з ніг?“ (Україна, Ч. 130, II | VIII ц. р.).

Звернемо далі увагу на деякі місця в статті. „Петербург мав перед революцією 60 % неграмотних“. На великий жаль у мене нема нині ці рукою документів: вони залишились десь там, відсіль далеко, але й без того ніколи не можна цьому

гарними піснями, шерег за шерегом і сотня за сотнею проходив курінь по містечку. Веселій, бальорий вигляд, одноманітні³, гарно-пригнаний одяг кидався зразу кожному в вічі. Я не впізнавав в цих шерегах тих людей, яких бачив на колії. Не впізнавали їх і грамадянє Польщі. Не помітно вже було в них муки, не видко було виснажених обличь. Іх очі весело дивилися на світ, а з грудей лилася дружня, весела, повна сили і надії пісня. І співали шерег за шерегом стрункі постаті, і блестіли над головами багнети, а на думку шло: деж той сум, деж ті муки і знекірія ділися....

Розтопилися в казані.

Розтопилися, і з них умілою рукою, наче з того воску, виліплено світлосяючу надію і тверду і непохитну віру в свою силу і велике бажання боротися до загину за волю рідного краю.

І от з усім оцім вони,шли туди, де зброя обстоюється доля краю, щоб принести в дар Йому і те останнє, що вони мали, життя.

Іспит витриманий близькуче. З півживих істот зроблено людей живих, сильних духом і тілом, свідомих своїх інтересів, а це і потрібно нашій армії в цей тяжкий час.

Ю. Лютий.

повірити. „Впередом“ же про це сказано тільки юдля того, щоб похвалити совітську владу, „що іволітньому режімі котрої неграмотності майже нема“ зовсім...

Ідемо далі. Середніх шкіл було в 1914 р. всього 1600, тепер є їх вже 3600*. ІЦо в Москов-
яні освіта взагалі поширюється, то правда: біль-
шовики працюють в цьому напрямі енергійно, але
бере сумнів, звідки взяли всні для середніх шкіл
2000 будинків, коли відомо, що ніякого будівництва
в революційні роки там не було. „В Петербурзі, —
пише далі „Вперед“, — можна стрінугти дітей, ліпше відживлених, ніж убогі діти Відня або Бер-
ліна“. Здавалось би це мені смішним, як би не
було в відісності дуже сумним. Ще в осені 1918 р.
на Україні були одержані листи, де писалось при-
близно так: „Гроші одержуємо досить, але купи-
ти ніде нічого не можна. Ми живемо так, що тіль-
ки тихе чекаємо смерті й благаємо Бога, щоб
вона прийшла найскорше. Наші діти на ніж-
ках стояти не можуть, бо мають
надто м'які кістки.“ По весні минулого
року більшовики виробили широкий програму пере-
возу в Харківську та інші південні губернії десят-
ків тисяч дітей не від того, здається, що вони там,
на Московщині, були „ліпше відживлені.“

„Університет, — читаємо ми далі, — має 13200 слухачів.* Як чудово! Як це знаменито! Але... Всі авдіторії Петроградського університету можуть вмістити одночасно не більше 7-8 тисяч.

Що ж роблять останні слухачі? До України якось доходили вістки, що слухачом совітського університету може зробитися кожен, хто має 17 років та є письменним. Чи багато користі буде таким слухачам від хемії, фізики, відчитування егейських та етруських написів і т. д. і чи не „2500 рублями місячно“ причаровує до себе університет таку масу студентів.

З Січня 1919 р. коли більшовики захопили Катеринославщину, до червня я учителював там в ім'яї і юбре знає, яка то є совітська освіта.

„Спочатку освіті дуже гарні, це — „єдина, свободна, трудова“ школа, але, борючись з більшовиками з самого початку революції, я ніколи не бачив, щоб найкраїні прінципи її були виконані коли-небудь хоч трохи задовільняюче. Взяти насамперед хочби те, що у більшовиків завжди уживается страшенні бюрократичність. Весь „комісаріят“ народної освіти якого небудь міста має відділи (секції): середніх шкіл, початкових, чужовірних, пошкільної освіти, зашкільний, мистецтва, друку і т. д. Секція ділиться в свою чергу на підсекції, і керує скрізь особливий завідувач, далі Його помішник, співробітники, фахівці, канцеляристи, під-канцеляристи і т. д. Досить сказати, що в Катеринославі комісаріят містився в величезному на 4 чи навіть на 5 поверхів будинку, в не за багато меншому, ніж було колись Міністерство Народної Освіти біля Чернишова мосту в Петербурзі. Скільки ж з тих міліярдів пішло грошей не на саму освіту, а на цих урядовців?

Звязок зі школою був такого роду: як тільки з боку вчителя щонебудь не подобається учню, він зараз біжить до відповідної секції, де Його не

залишать без вислухання, бо він належить до категорії „пригноблених“, і незабаром школа одержує обіжника, та такого, що не часто було за ранішніх часів, часив Шварца, Касо або іншого т. зв. „черносотенного“ міністра. Вправи, нотатки, карти іспити були знищені, але реформа була проведена дуже нагло, і результатом того було, що тільки діти ходили до школи; юнацького ж віку хлопці і дівчата тільки коли-неколи довідувались, а працювати цілком кинули. Адміністрація шкільна була вибрана, але при сутній на виборах шкільних радах член комісаріату завжди заявляв: „Майте на увазі, що, як виберете того або другого або третю, то їх ніколи не буде стверджено“. Для завідуючих ніякого освітнього досвіду не треба було: аби їх політичний світогляд був не далеко комуністичного. В самому Катеринославі з Його Гірним Інститутом, Народним Університетом та масою різних шкіл завідувачом комісаріатом був якийсь студентик. Учительство мусило було об'єднатись в спілку, в противному разі воно не було правомочним, але кожна учительська спілка мусила була прийняти статут „Союза професійних союзів“, де перший пункт гласив, що „ми, стоючи на плятформі комуністичної боротьби“ і т. д..

Однаке, годі пригадувати... і так уже дуже за тяжко приходиться... Отже загалом можна сказати, що вроцісті розмови більшовиків про трудову та свободну школу були не що інше, як велике глування над школою.

Лівобережець.

Події на Українському фронті з 28 серпня по 4 вересня.

На протязі тижня наша армія поширювала терен, зайнятий на лівому березі Дністра. Ворог вперто відбивався та переходив в протинаступ. Не дивлючись на рішучий опір, нашим військам вдалось заволодіти м. Монастиржиська, де захоплено обози та амуніцію, та с. Костельники. Всі противнику в районі Монастиржиська відбиті. Вперті бої провадилися в районі с. Кузьник. 30 | VIII наша кіннота зайняла м. Бурштин і нанесла ворогові тяжкі втрати. Більшовики відійшли на Рогатин.

Лист до Редакції.

Пане Редактор!

У вашому часопису Ч. 2 поховано українського сотника Ляш-Гусарова. Це не правда. Мій командір, сотник Ляш-Гусарів живий і здоровий ії бе більшовиків, як і раніш бив. Дасть Бог, що й надалі буде їх бити. Нехай Бог йому допомагає!

Микола Кочергинський.

Нижнів, I вересня 1920 р.

Від Редакції.

Редакція висловлює свій жаль, що найшлися особи, які подали неправдиву відомість, і радість, що такі москалі-українолюбці, як сотник Ляш-Гусарів, суть живі.

ОГЛЯД ПОДІЙ.

Дві помилки.

Варшавські газети надрукували стено: рафічний звіт точок протоколу польсько-більшовицької мирової конференції, які торкаються українського питання.

З цих точок видно, що для переговорів з поляками більшовики видвинули свою делегацію, кожен член якої мав подвійне уповноваження, а саме: — від СРСР і від СРСР України.

З другого боку польська делегація мала уповноваження для переговорів лише в самою СРСР, — а потім, з перебігу самих переговорів, зясувалося, що поляки уважають СРСР Україну за складову частину СРСР.

Виникли довгі дискусії, які з боку більшовиків мали цілком ясну одиноку мету, а саме — добитися офіційно від поляків визнання, що польська делегація має право і буде балакати з представниками СРСР України, а тим самим, значить, Польща визнає СРСР Україну.

Було широко порушено питання державно-правового відношення СРСР України до СРСР Московщини, і отже тут остання, словами комісара закордонних справ ЧІЧЕРІНА, в його депеші до Голови російської мирової делегації Данішевського, визнала державну незалежність України.

«Е цілковитою правою, голосить ця депеша, — що Українська Республіка не становить частини Російської Республіки.

«Українська Республіка не єсть і не буде, згідно опрацьованих проектів (майбутнього) федераційного звязку, такою складовою частиною Р. С. Ф. С. Р., якими є Республіки Башкірська і Татарська. Самостійність СРСР Української Республіки є фактом, котрий може бути не знаний польській делегації, але котрий треба зараз її підтвердити».

Отже, помимо неясності і запутанності, що до формального і фактичного стану річей українського питання у більшовиків, вищенаведені слова заслуговують на те, щоб всім над ними застановитися і задуматися.

Перші в світі імперіалісти і захватчики-більшовицькі, ледве не найбільші в світі ворогі Українства, спромоглися, чи краще, дійшли до того, щоб визнати незалежність України одверто. Цей факт, минуочи ріжні дрібні деталі, набирає надзвичайної важливості.

Поволі виходить запитання: звідки це, що навело більшовиків на цю думку, або що примусило їх до того, бо в доброзичливі жести, а тим більш в такі жести з боку більшовиків, давно вже ніхто не вірить.

Відповідь є лише одна: обставини примусили, і життя научило, те саме життя, що на протязі трьох років на всіх безмежних просторах України, досами темних її закутків включно, кровю і заляком в руках українського народу, втискнувалою цю нехитру зрештою науку в істоту більшовицького «товаріща».

Немає дурних вірити широти більшовицьких запевнень і декларацій, бо ми українці за надто добру для цього маємо школу в нашій боротьбі взагалі з москалями, — але наразі ствердимо лише факт, що один з двох ворожих до України, ворожих між собою російських таборів, научений гірким досвідом, признав потребу визнати незалежність України. Визнав її. «Ційшов» до цього. Щож робить другий табор? Здається, і у нього теж був порядний „гіркий досвід?“.

Чому авідтам не чути лоброго голоса „старшого брата?“.

Невже засліплення ще не пройшло?

Не вдаючись в аналізування цього другого табору, приливимося близче до тих, хто на Мінській конференції зустрівся з більшовиками, а саме: до Польщі, Франції, а з ними взагалі до Антанти.

Квітньовим актом Польща визнала незалежність У. Н. Р., яко противільшовицької України, і навіть зробила з нею союз.

В часи радошів і в найтяжчі години народного і державного горя Польщі ця остання Україна чесно і вірно була з Польщею. Вона на собі несла її тягар, вона дала до бою св'їх найкращих синів, українських козаків-лицарів, вона свою кров'ю умила і боронила польські кордони. Це в кожнім разі не є прибільшення.

Це є чиста і свята правда, не один раз урочисто ствержена самими поляками.

Отже, хай ніхто не побачить в цьому яких-небудь закидів, бо український народ, його дійсні проводирі, добре розуміють, що це є загальна справа.

Не тільки за поляків ллеться зараз кров найкращих українських синів, а поперед усього за себе самих, за Україну.

Але всеж таки поволі встає питання: чому в той мент, коли перше і найбільше в світі товариство шахраїв, яке іменується Російською СРСР, визнає незалежність України і в своїй світовій тяжбі обік себе садовити своїх українських співбратів, хочби і таких саме шахраїв, і голосно обстоює їх справи, в цей самий мент, не дивлячись на те, що українська народня противільшовицька армія становить частину спільногого союзного фронту і тепер обороняє польські кордони, — Польська делегація щось не поспішає з українськими представниками і нарешті виїждає до Мінську без них.

А під час цілої української дискусії жадний з польських представників ні одним словом не обговорився про те, що Україна-польська союзниця.

Чому це так?

Хіба не зрозуміло, що це є образою всім тим українцям, що з польським озброєним народом відпирали більшовицьку навалу, проливаючи свою кров і офорюючи своє життя?

Нам скажуть що цього, мовляв, вимагали дипломатичні обставини і засоби. Хай буде це так!

Але, хіба не слід рахуватися із самоповагою тих українців, що чесно знязали свою долю з долею польського народу.

Хіба досить розважливо, хоча перед очами тих самих більшовиків, виглядали "сі репліки і вирази, які польська делегація в Мінську подавала що до українського питання.

Здається нам, що ніякої навіть дипломатичної побіди не одержали польські дипломати, і що в каламутному морі української самостійності більшовицькі дипломати в Мінську одержали побіду. Не хочемо навіть думати, що це є чия небудь провіна, чи нещирість провідників польського народу, з якими шляхами долі поволі міцно звязується український нарід.

Ні, це є просто помилка польської дипломатії, перша помилка, про яку ми хочемо сказати.

Хай обставини були виною цієї помилки. Отже тим більш зараз потрібно цю помилку виправити, запросити українських представників і в майбутній конференції в Різі щиро і уважливо поставити українське питання і тим отверто показати світові тих чесних людей, що батьківшину люблять більше, ніж самих себе.

Перейдемо тепер до тих, хто за спиною обороняючих цілий культурний світ-польського жовніра і українського козака, змагається улагоджувати і заспокоювати буйний схід, аби наступив загальний світовий спокій.

Не торкаючись Англії, політика якої за останні два роки, починаючи з Денікіна і кінчаючи більшовиками, не удав з себе нічого, крім комерційних розрахунків, перекинемо наш зір на ту велику Францію, яка побідою над німцями світила теплим світлом цілому культурному світові.

Останніми днями Франція признала Врангеля.

Хай, треба ж і Росії колинебудь жити по людськи. Може і справді той Врангель буде дійсно "людиною" Росії.

Не розираючи цього питання і цілковито заховуючи свої погляди на цю справу, ми лише запитаемо: „А що ж з нами?“

Що буде з Україною, з тією Україною, з якою отої самий Врангель перший зіткнеться?

Невже уроки Денікіна не всіма утімiliся? Чи, може, гадають що вже виросла та сила, що духа побідила, тобто ще побідить? Невже? Чи не досить жартів з вогнем?

На самому ж ділі бачимо найширіші й найкраїці відношення по Україні ліпших синів Франції, особливо військових французьких старшин на чолі з відомим генералом Вейланом, які в той чи інший спосіб стикаються з протибільшовицькими українськими чинниками, зосібна з українським військом.

Що ж би то при всьому цьому могла означати цілковита мовчанка про Україну тієї самої офіційної Франції, котра визнала Врангеля, а не визнає офіційно У. Н. Р.?

Хіба це знову завдяки дипломатам?

А вже ж напевно так.

Це власне та друга помилка, про яку ми хотіли тут сказати, і котра вимагає негайного вияснення і полагодження. Бо інакше буде горе, буде

бій. Бліскучі генерали посідають потім на кораблі і відпливають в чужоземні краї, а між двома народами, московським та українським наперекір, може, їх власний волі, опиниться безодня, яку довго ніхто не засипле і не перейде.

Ніхто тоді і скоро того миру не побачить.

Цікаво-як саме мудрі європейські дипломати вийдуть з цього становища?

B. С

3 Ланцуту.

26 серпня б. р. в станиці видбулися загальні збори членів т-ва „Просвіта“. На даному порядку — справоздання про діяльність т-ва за липень і серпень і обрання нового Голови. Збори відчинив голова „Просвіти“ — нині начальник станиці Сотник Гончаренко.

Зробивши короткий нарис праці „Просвіти“ за два місяці, він оголосив стан грошової справи її. За два місяці існування зібрано було членських внесків, прибутків від вистав і концертів до 34.000 марок. Витрачено на купівлю книжок для бібліотеки, будівлю театру і придбання в branня для сцени до 26.000 марок. На руках в даний час „Просвіта“ має до 8.000 марок. Докладне справоздання про стан грошових сум т-ва ухвалено оголосити на сторінках „Сина України“.

По скінченню справоздання Голова звернувся до Зборів з пропозіцією обрати нового Голову „Просвіти“, з огляду на те, що він, займаючи урядову посаду, не може віддатися цілком праці в т-ві.

Слово забрав поручник Темняк. В досить широкій промові обмалював він стан просвітної справи до Сотника Гончаренка, її надзвичайний розвиток за два місяці, завдяки невспущій праці Його на посаді Голови „Просвіти“ і, висловивши Йому в імені Зборів сердечну подяку за велику працю на ниві українського вояцтва, запропонував Зборам обрати Сотника Гончаренка по чесним головою т-ва. Пропозіція одноголосно була прийнята.

Дякуючи Зборам за пошану, сотник Гончаренко зауважив, що він в данім випадку не зробив чогось надзвичайного, а лише виконав волю пославшого Його Голови Військової Місії в Варшаві Генерала Зелінського, а тому ця подяка і пошана в більшій мірі торкається Його — свідомого українця, анавця потреб душі українського вояцтва.

Після цього була внесена пропозіція про обрання Генерала Зелінського почесним членом Ланцутського т-ва „Просвіта“. Пропозіція одноголосно прийнята.

Під кінець зборів новим Головою т-ва більшістю голосів був обраний Сотник Таран.